

Participatieverslag

Opstellen participatiebeleid

d.d. 28 september 2021

Een uiteenzetting hoe het participatiebeleid participatief tot stand is gekomen.

Inleiding

Een participatieverslag als deze is vormvrij. De wet stelt hier geen eisen aan, behalve op het gebied van privacy (AVG). Het proces om te komen tot een participatiebeleid kunnen we het beste omschrijven als 'we walk as we talk'. Met andere woorden: we zijn gewoon aan de slag gegaan en hebben gaandeweg veel partijen kunnen spreken.

Zo hebben we meerdere avonden met de raadswerkgroep Omgevingswet gesproken, hebben we dit onderwerp meerdere keren geagendeerd voor een themabijeenkomst met het college en hebben vele medewerkers van de gemeente hun kennis en ervaringen met ons gedeeld. Daarnaast hebben we vooral ook de tijd genomen om met initiatiefnemers en belanghebbenden het gesprek te voeren. We hebben een avond georganiseerd waarbij (vertegenwoordigers van) inwoners, ondernemers en derden met elkaar en met de gemeente in gesprek gingen. Ook hebben we zogenaamde 1-op-1 gesprekken gevoerd.

In dit participatieverslag zult u niet tot in detail terug vinden wie wat gezegd heeft en hoe dit precies op bladzijde x of y van het beleid al dan niet verwerkt is. Maar u zult zien dat we veel van de opmerkingen wel een plek hebben kunnen geven in het beleid zelf, dan wel in een van de leidraden. Als voorbeeld: uit de gesprekken is het verzoek gekomen om een leidraad op te stellen: 'help, de gemeente heeft een initiatief'. Hieraan wordt nu gewerkt. Of een ander voorbeeld: meerdere partijen hebben aangegeven dat het zinvol zou kunnen zijn om met buurtbemiddeling te gaan praten om te leren van hun kennis en kunde. Met als gevolg: paragraaf 3.4 van het participatiebeleid is aangescherpt met de uitkomsten van een mooi gesprek met buurtbemiddeling.

In alle gesprekken hebben we niet een participatiebeleid zelf voorgelegd, maar zijn we vooral met elkaar in gesprek gegaan over wat uitgangspunten voor het beleid zouden moeten zijn. Met deze input is het participatiebeleid opgesteld en steeds bijgesteld ('we walk as we talk'). We hebben daarbij aandacht gehad voor de vraag wie de initiatiefnemer is en wat een initiatiefnemer nodig heeft om een goed participatieproces te doorlopen. In alle gesprekken hebben we vooral aandacht gehad voor hoe participatie in de praktijk goed te borgen.

Overall conclusie uit alle gesprekken

Uit de gesprekken is naar voren gekomen dat participatie als kans wordt gezien om meer draagvlak voor initiatieven te krijgen. Het hebben van een participatiebeleid, alsook de uitgangspunten van dit beleid, worden daarmee omarmd. Wel is een goede communicatie en informatie van belang, of je nu initiatiefnemer, omwonende, belanghebbende of gemeente bent. De verdeling in rol 'wie is initiatiefnemer' is hierin een zeer logische. Maar er zijn ook vragen geuit. Wie heeft de lead bij participatie? Wat nu als een initiatiefnemer niet wil participeren? Hoeveel energie moet je als gemeente steken in een participatieproces? En hoe betrek je als initiatiefnemer anderen bij jouw initiatief?

Met het vaststellen van dit beleid en het toesturen van de leidraden aan initiatiefnemers en belanghebbenden zijn we er niet. Het beleid zal de komende tijd – door ermee te gaan werken – zich gaan vormen. Het zal duidelijk worden wat wel werkt en wat aangescherpt moet worden. Dit onderkennen de gesprekspartners ook. Daarom is het belangrijk om steeds weer aandacht te hebben voor verwachtingenmanagement. Partijen moeten duidelijk zijn over de kaders en de ruimte die er is om mee te praten, en moeten nakomen wat tijdens de participatieproces ter tafel is gekomen. Zoals dit door een van de gesprekspartners werd geformuleerd: 'zeg wat je doet en doe wat je zegt'.

Het voeren van de gesprekken zelf – over de praktijkervaringen en toetsing van de leidraden – zijn als zinvol ervaren en voor herhaling vatbaar. Aanbevolen wordt deze gesprekken blijvend in te zetten om van elkaar te leren en bij te kunnen stellen zolang dit nodig blijkt.

De gevoerde gesprekken met initiatiefnemers en belanghebbenden – gespreksverslagen

Gelet op de destijds geldende Covid-19 maatregelen hebben we slechts een beperkte groep kunnen uitnodigen voor de gezamenlijke gespreksavond van 5 juli 2021. Daarom hebben we vooral ook ingezet op 1-op-1 gesprekken met initiatiefnemers gedurende de zomerperiode van 2021.

Concreet zijn de volgende gesprekken gevoerd:

- 1) Op 5 juli 2021 zijn we als gemeente in gesprek gegaan met (vertegenwoordigers van) inwoners, ondernemers en derden
Zie bijlage 1 voor het gespreksverslag van die avond.
- 2) Op 15 september 2021 hebben we een gesprek gevoerd met buurtbemiddeling over hun ervaringen met tegenstrijdige belangen en conflicthantering
Zie bijlage 2 voor een verslag van dit gesprek
- 3) In de maanden mei – augustus 2021 hebben we meerdere gesprekken gevoerd met individuele initiatiefnemers over hun eigen ervaringen met betrekking tot participatie.
Zie bijlage 3 voor een overzicht van deze gesprekken

Bijlage 1: Gespreksverslag sessie d.d. 5 juli 2021

Gesprek met (vertegenwoordigers van) inwoners, ondernemers en derden

Aanwezig - afvaardiging van:

MFC Werkgroep Valburg, Participatieraad Overbetuwe, vereniging dorpshuizen en Kleine kernen, dorpsraad en werkgroepen Driel (2x), LTO Noord afdeling Betuwe Oost (2x), Wijkplatform Elst Oost (2x), Werkgroep Zetten (2x), en opbouwwerk (2x).

Korte introductie:

Als gemeente Overbetuwe zijn we bezig met het opstellen van het participatiebeleid. Om te toetsen of we hiermee op de goede weg zijn, hebben we maandagavond 5 juli een participatieavond gehouden om met diverse partijen in gesprek te gaan.

Het participatiebeleid is een uitwerking van de visie op interactie en de interactiewijzer, beide te vinden op overbetuwe.nl:

www.overbetuwe.nl/Inwoners/Praat_en_doe_mee/Visie_op_interactie_met_de_samenleving.

Het participatiebeleid bouwt hierop voort door onderscheid te maken tussen initiatieven waar inwoners of ondernemers, grotere partijen als projectontwikkelaars of waar de gemeente initiatiefnemer is. Wat hebben de verschillende initiatiefnemers nodig om participatie te organiseren en wat inwoners en belanghebbenden nodig om goed te kunnen participeren? Helpen de (van te voren toegestuurde) concept-leidraden voor initiatiefnemers en voor omwonenden en belanghebbenden daarbij?

In 3 groepjes van 4 à 5 personen is het participatiebeleid en de leidraden van de gemeente Overbetuwe besproken. De reacties zijn hieronder gebundeld op onderwerp. Dit gespreksverslag is een samenvoeging en daarmee samenvatting van hetgeen dat in de drie verschillende groepen naar voren is gekomen.

Hoe kunnen we het participatiebeleid aanscherpen?

- Participatie is bij kleine initiatieven niet verplicht en brengt wel risico's met zich mee. Hoe zorg je ervoor dat initiatiefnemer toch gaat participeren? Maak vanaf het begin meteen duidelijk waarom participatie zinvol is.
- Als een initiatiefnemer bij een vergunningaanvraag 'nee' invult bij participatie, moet doorgevraagd worden waarom niet?
- Ook als een aanvraag niet compleet is, is een telefoontje zinvol om een inschatting te maken of de initiatiefnemer het goed begrijpt of misschien iemand nodig heeft die het nog eens uit kan leggen.
- Gemeente heeft een rol wanneer mensen – bijv. door een psychische beperking - zelf geen participatie kunnen organiseren én de impact van het initiatief op de omgeving groot is. Bijvoorbeeld door het inschakelen van mensen of organisaties die kunnen ondersteunen en de vraag blijven stellen of belanghebbenden betrokken zijn.
- Als een initiatiefnemer niet wil (en het initiatief wel een grote impact heeft), zijn er andere instrumenten om een integrale afweging te maken zoals de omgevingstafel.
- Maak een leidraad: "help, de gemeente heeft een plan"

Rol van de gemeente bij participatieprocessen

- Aandacht voor de situatie wanneer de initiatiefnemer wel wil participeren, maar de buurman niet. Hoe ga je met deze weerstand om? Wat kan je doen/wie kan je helpen het gesprek in goede banen te leiden?
- In 80% van de gevallen verloopt een participatieproces naar behoren. Hoeveel energie wil/moet je als gemeente erin steken voor die gevallen waarin het wel mis gaat? Moet je het dan als gemeente laten gaan? Loslaten?
- Heb tijdens inwonersavonden vooral aandacht voor wat het initiatief voor het dorp gaat betekenen

- Betrek mensen vroegtijdig bij initiatieven, ook als het plan nog niet helemaal in kunnen en kraken is (te vroeg echter geeft weer onrust; zoek het juiste moment).

Terugkoppeling

- Het gaat bij participatie niet alleen om je wensen, zorgen en ideeën in te brengen maar óók om terug te horen wat ermee is gedaan. Dit gebeurt lang niet altijd, ook niet door de gemeente.
- Nee is ook een antwoord.
- Weerstand ontstaat als je niet gehoord wordt.
- Een gespreksverslag mét die afwijkende meningen is dus echt van belang.

Bewonersorganisaties/ overheidsparticipatie

Bewonersorganisaties die een dorpsproces op gang willen brengen, hebben zeker in de beginfase méér nodig dan deze leidraad.

- Om een goed dorpsproces te organiseren is er helderheid nodig over de kaders: Wie gaat waarover? Wat is de speelruimte? Bewonersorganisaties hebben die kennis niet altijd/volledig.
- Wat zou helpen is dat ambtenaren hier beter over leren te communiceren. En dat zij zelf weten wat de (bestuurlijke) ruimte is waarbinnen zij kunnen opereren; niet bang zijn om terug gefloten te worden.
- Dorpsprocessen als Gezond Valburg of Duurzaam Driel/ Duurzaam Brienenshof vragen om een integrale afstemming van deelgebieden - zeker als integraal gemeentelijke beleid ontbreekt; het helpt als ambtenaren sámen in gesprek gaan ipv dat ieder afzonderlijk antwoordt vanuit zijn eigen beleidsonderdeel.
- Mensen doen pas mee als ze er zelf mee te maken hebben, het persoonlijk raakt. Daarom aansluiten bij bewegingen uit de dorpen in plaats van als overheid zelf plannen ontwikkelen en daar inwoners bij proberen te betrekken (zoals bij de RES)

Leidraad: inwoner/ondernemer is initiatiefnemer

- De leidraad is te gedetailleerd voor kleinere activiteiten en bestaat nog te veel uit systeemtaal; wens om de leidraad aan te scherpen in eenvoudiger taalgebruik: duidelijk, zichtbaar, toegankelijk
- Neem ook voorbeelden van evenementen op en niet alleen fysieke plannen. Zijn dan dezelfde stappen nodig?
- Het is voor initiatiefnemer zeer belangrijk om eerst goed na te denken wat mogelijke belangen/ bedenkingen uit de buurt kunnen zijn, voordat je het gesprek aangaat (je verdiepen in de ander)

Leidraad voor omwonenden en belanghebbenden

- Als het gesprek met de initiatiefnemer niet lukt, schakel een derde partij in (niet de gemeente) en probeer er dan samen uit te komen in een gesprek of bijeenkomst;
- Belanghebbenden zijn afhankelijk van de initiatiefnemer of zij geïnformeerd worden
- Veel mensen zijn tevreden met een 'traditionele informatieavond';
- Wat als ik er níet mee eens ben? Dat staat pas helemaal achteraan in de leidraad.
- Maak in de leidraad van de kopjes vragen. Vraag en antwoord-vorm maakt het gemakkelijker te lezen en te begrijpen.
- Wijzig 'De initiatiefnemer is verplicht die reactie over te nemen' in 'De initiatiefnemer is verplicht die reactie op te nemen in het verslag'.
- Wat als de initiatiefnemer niks doet met mijn feedback?

Overig

- Maak een leidraad voor projectontwikkelaar
- Vastlegging is erg belangrijk bij participatie; je moet als initiatiefnemer kunnen aantonen dat belanghebbenden het verslag hebben kunnen inzien.

Bijlage 2: Gespreksverslag met buurtbemiddeling d.d. 15 september 2021

Een open deur, maar het belangrijkste is dat partijen met elkaar communiceren en elkaar informeren over initiatieven in de eigen leefomgeving. Dat geldt voor de buurman als ook voor de gemeente, voor een ondernemer alsook voor een woningbouwstichting. Heb daarbij begrip voor de gevoelens van een ander.

Emoties kunnen leiden tot een conflict. Partijen moeten bereid zijn om aan een oplossing te werken. In dit gesprek met aandacht zijn voor deze emoties en nativiteit uit het verleden. Maar, vervolgens moeten partijen wel verder. Filter alles eruit wat niet bijdraagt aan de oplossing. Ga vervolgens het gesprek met elkaar aan over dat wat wel bijdraagt.

Mensen hebben vaak niet door dat ze zelf sleutel zijn tot een oplossing van het conflict. Het ligt meestal 'aan de ander'. Daarom is empowerment belangrijk: mensen in hun eigen kracht zetten. Dan blijkt namelijk ineens veel mogelijk. Zorg er dan ook voor dat mensen met elkaar in gesprek treden, want iedereen wil gehoord en gezien worden (basisbehoefte). En, als mensen zelf met een oplossing komen, is de oplossing veel duurzamer.

Er is veel te winnen bij het inzetten van de juiste gesprekstechnieken. De inzet van een mediator kan een vastgelopen gesprek tussen partijen weer openbreken. Mediation kan heel goed helpen in situaties waarin initiatiefnemers en buurtbewoners het moeilijk vinden met elkaar een goed gesprek te voeren.

En, ook als gemeente wil je niet gelijk naar een conflictsituatie toe; je hoopt daaruit weg te blijven. Voor ambtenaren moet het een basishouding zijn escalatie vooral te voorkomen. Ook hier kan het inzetten van mediationvaardigheden helpen.

Bijlage 3: Gesprekken met initiatiefnemers

In navolging van de interactiewijzer hebben we gekeken naar praktijkvoorbeelden waar inwoners of lokale ondernemers, derden of de gemeente initiatiefnemer zijn. Soms is dat onderscheid minder goed te maken, omdat initiatieven zijn gestart vóór de vaststelling van de nieuwe interactiewijzer die helpt een helder onderscheid te maken in rollen. Waar de gemeente initiatiefnemer is, zijn de gesprekken gevoerd aan de hand van de Think! Participatie Tool. In de overige gesprekken is de opbouw van de leidraad voor initiatiefnemers meer richtinggevend geweest.

Inwoners of lokale ondernemer is initiatiefnemer

Praktijkvoorbeeld	Initiatiefnemer	Doel/ resultaat van het gesprek	Verwerken beleid/ tip voor de uitvoering
Functiewijziging bedrijf, <i>gesprek met lokale ondernemer d.d. 14 juli 2021</i>	Lokale ondernemer	De ondernemer heeft aangegeven dat participatie met de omgeving een belangrijk onderdeel is. Hier is hij zelf voor verantwoordelijk en heeft hij geen ondersteuning nodig vanuit de gemeente. Wat wel belangrijk is voordat er een participatietraject start dat de kaders tussen initiatiefnemer en gemeente duidelijk zijn. Op basis van de juiste kaders – welke mogelijkheden zijn er- is het participatietraject beter vorm te geven. Het gaat de ondernemer niet om mede eigenaarschap maar om een meedenkende overheid.	In het participatiebeleid is het erg belangrijk om te kijken naar de rol van de gemeente.
Valburg gezond; <i>gesprek met initiatiefnemer d.d. 3 augustus 2021</i>	Inwoner	Toen initiatiefnemer met zijn initiatief aan de slag ging en merkte dat hij de gemeente nodig had om een beeld te krijgen van kaders ('wat doet de gemeente al op dit vlak?') kon hij dit niet vinden. Hij zocht inhoudelijk en vond wel beleidsvelden die raken aan gezondheid, maar niet wat hij zocht. Ook informatie over kaders/regels die gelden voor initiatieven kon hij niet vinden. Initiatiefnemer heeft zijn idee verder uitgewerkt. Hij heeft met diverse dorpsgenoten gesproken en aan de hand daarvan zijn plan bijgesteld. Is in gesprek gekomen met inhoudelijke beleidsmedewerkers en heeft plan naar aanleiding daarvan ook aangepast. Dit initiatief is erop gericht mensen iets te bieden wat ze kunnen gebruiken naar behoefte. Het is niet de verwachting dat anderen in de omgeving hier (over) last door zouden kunnen ervaren.	Informatievoorziening door gemeente kan op inhoud beter/duidelijker, maar ook qua kaderstelling: wat verwachten we van een initiatiefnemer ? Interactie met omgeving in de idee-fase van een initiatief kent een andere dynamiek. Je start met een initiatief omdat je vermoedt dat er belangstelling voor is en omdat je goede voorbeelden hebt gezien. Intrinsieke motivatie is hierbij belangrijkst. Volgens initiatiefnemer is participatie is alleen nodig als er een verwachte impact om de omgeving is.

Speelplekken in wijk de Vierslag (Westeraam) in Elst, <i>gesprek met initiatiefnemer d.d. 10 augustus 2021</i>	Inwoners	Toen de plannen al in een ver gevorderd stadium waren voor twee speelplekken in de wijk, kwamen bewoners bij een derde veldje in opstand: zij wilden ook voor hun deur een speelplek. Ineens ervaarde de werkgroep rivaliteit in de wijk, ipv samen kijken hoe ze de speelplekken voor elkaar kunnen krijgen. De initiatiefnemers werden als verlengstuk van de gemeente gezien en het zorgvuldig opgebouwde plan met buurtbewoners die wel vanaf het begin waren aangehaakt moest ineens herzien worden. Het was behoorlijk van negatieve invloed op onderlinge sfeer in buurt. Toen ontevreden, eisenstellende bewoners zich laat in het proces meldden, had objectieve bemiddeling in goed live gesprek met deze mensen geholpen. Dan was meteen de angel eruit gehaald. Dan is het fijn dat de gemeente kan ondersteunen. Bemiddelaar hoeft niet iemand van gemeente te zijn, maar zo objectief mogelijk. De initiatiefnemers stonden voor deze bewoners tussen gemeente en bewoners in. Graag meer aandacht bij gemeente voor ondervangen als het gezamenlijk belang uit het oog wordt verloren door een aantal inwoners: bijvoorbeeld door deze inwoners naar de gemeente te verwijzen.	Geef helderheid over welk eigenaarschap echt bij de inwoners ligt. En duidelijkheid geven tot waar inbreng gegeven kan worden, en vanaf welk moment beslissingen niet meer teruggedraaid kunnen worden door latere aansluiters. Behoeftte aan een onafhankelijk of objectieve tussenpersoon, die kan bemiddelen. Wat helpt is als gemeente meer (voor)informeert, bijvoorbeeld over bijkomende kosten, wettelijke regels, procedures en andere kaders. Als feiten om mee te dealen door iedereen die zich aan het initiatief verbindt. Goede informatie helder inzichtelijk maken, dit creëert begrip en komt de sfeer ten goede.
Speelplek Wolkenhemel (onderdeel speelproject Westeraam), <i>gesprek met initiatiefnemer d.d. 4 augustus 2021</i>	Inwoners	Het realiseren van uitdagende speeltuin, via Overbetuwe Doet. Initiatiefnemers geven terug duidelijke uitleg vooraf gekregen te hebben van de gemeente, heel laagdrempelig. De buurt in gegaan, 200 omwonenden een brief gestuurd en handtekeningen verzameld (tijdrovende klus). Ook zelf de cheques opgehaald en ingevoerd. Ideeën uit de buurt hebben initiatiefnemer geïnspireerd na te denken over ander type speelvoorziening. Interessant, door deze ronde door de wijk is daarnaast een tweede initiatief ontstaan (andere buurtbewoner). Maar al met al viel wel op dat veel mensen het een leuk initiatief vonden, maar het te druk hebben om zelf ook iets te ondernemen.	Gebruik een goede combinatie van digitale en fysieke vormen. Met digitale oproepen bereik je veel meer mensen; mensen lezen brieven/folders amper. Maar voor afstemmingen is fysiek bijeen zijn weer veel zinniger, omdat je daar meer hoort en de toon hoort. Het delen gaat makkelijker.

Speelplek Vergert Elst, <i>gesprek met initiatiefnemer d.d. 11 augustus 2021</i>	Inwoners	Door initiatief is speeltuin enorm verbeterd, dat hoort initiatiefnemer ook uit de buurt terug. De sfeer in de buurt is verbeterd en er is meer onderlinge interactie. Initiatiefnemers zijn zelf leveranciers gaan zoeken; dat had via de gemeente moeten lopen. Initiatiefnemer gaf aan beter dat het zinvol was geweest eerst de gemeente hierover te bellen. Initiatiefnemers hebben vooral participatie gepleegd bij toekomstige gebruikers; dat heeft last veroorzaakt (omdat oudere bewoners zonder kinderen een andere mening hadden). Bezwaarmakers namen contact op met gemeente, niet met de initiatiefnemers. Dat was wellicht wel beter geweest (samen win-win zoeken). Initiatiefnemers hebben een artikel geplaatst in het Gemeentenieuws, zijn flyers opgehangen, zijn er in nieuwsbrieven van scholen aandacht voor gevraagd, en hebben ze de buurtapp gebruikt: 'je gaat niet zomaar overal aanbellen'. Vervolgens met diegenen die mee willen denken in meerdere ronden gezocht naar welk type speeltoestel.	Wees als gemeente duidelijk over kaders (bijvoorbeeld over normen en leveranciers). Betrek als initiatiefnemer in de plannen niet alleen die partijen die baat hebben bij het initiatief. Ga in gesprek met alle belanghebbenden. Toon als gemeente meer betrokkenheid en interesse; kom kijken naar het resultaat en spreek uit dat het er goed uit ziet.
Tuintje Vosbergen Elst, <i>gesprek met initiatiefnemers d.d. 19 augustus 2021</i>	Inwoners	Door aanleg openbare tuin buurt opvrolijken, meer uitnodigend makend, tevens sociale activiteit. Initiatiefnemers hebben makkelijk alle stappen via Overbetuwe Doet kunnen doorlopen. Door contact daarna met regisseur werd duidelijk wat je nog meer moet doen als initiatiefnemer. Initiatiefnemers hebben (vooral mondeling) direct aanwonenden en ook iets verder wonende omwonenden betrokken en de belangen en gevoeligheden in beeld gebracht. De interactie met de buurt werd zowel goed als slecht ervaren. In een enkel geval hadden initiatiefnemers het gevoel persoonlijk aangevallen te worden. Zonder steun van de Buurtverbinders zouden ze met initiatief zijn gestopt. Het plan is uiteindelijk aangepast om aan de belangen van de bezwaarmakers tegemoet te komen (locatie is aangepast). Al met al vinden initiatiefnemers dat participatietraject met omgeving goed is doorlopen, maar als ze van te voren hadden geweten dat het zoveel gedoe en tijd zou kosten, waren ze er niet aan begonnen.	Het had initiatiefnemers geholpen als ze ervaringen hadden gehoord over participatie bij een inwonersinitiatief en wat daarbij kan helpen. Bij negatieve reacties (nimby) door tegenstrijdige belangen is steun erg belangrijk om ondanks het gedoe en de tijd die het kost, toch door te gaan. Steun kwam van andere burens, maar ook van daarbuiten (Buurtverbinder en donateurs via Overbetuwe Doet) en van de kernenadviseur. Soms is tussenkomst van de gemeente (duidelijkheid geven aan bezwaarmakers over kaders) heel belangrijk.

Derde is initiatiefnemer (toets bij projectmanager gemeente)

Praktijkvoorbeeld	Initiatiefnemer	Doel/ resultaat van het gesprek	Verwerken beleid/ tip voor de uitvoering
Windmolenpark Midden-Betuwe, <i>gesprek met gemeentelijk projectleider d.d. 1 september 2021</i>	Derde, initiatiefnemer windmolenpark	Door corona konden fysieke bijeenkomsten niet doorgaan. Ter vervanging zijn een viertal brieven gestuurd en is een filmpje gemaakt. Toen fysieke bijeenkomsten weer mogelijk waren zijn deze alsnog georganiseerd. Er is de gemeente en de initiatiefnemer een aantal dingen verweten. Zo vonden belanghebbenden dat ze te laat werden geïnformeerd, terwijl het initiatief net was gestart, heeft niet iedereen de brieven ontvangen (gericht 'aan de bewoners van' en brieven zijn daarom weggegooid), en kwam het verwijt dat er geen fysieke bijeenkomsten waren. Het was voor belanghebbenden vooraf duidelijk welke speelruimte er was binnen de beleidskaders. In dit geval de omgevingsvisie. Toch gaan mensen zich verzetten tegen de nut en noodzaak en wil men de locatie ter discussie stellen. Dat was echter vooral al in de omgevingsvisie (welke participatief is opgesteld) vastgelegd.	Blijf uitleggen wat de kaders zijn en waarom bepaalde keuzes eerder genomen zijn. Wees er helder in dat deze keuzes niet opnieuw ter discussie komen te staan. Online bijeenkomsten, brieven sturen of filmpjes maken zijn mooie manieren om participatie vorm te geven, maar is het niet voldoende. Voor veel mensen blijft een fysieke bijeenkomst belangrijk (vanwege het relationele aspecten). Zet daarop in op online en fysieke tools.
Land van Tap, <i>gesprek met gemeentelijk projectleider d.d. 21 juli 2021</i>	Ontwikkelaar	Organiseer bijeenkomsten, verwerk wat je hebt opgehaald en ga daarna nog een keer langs zodat de belanghebbenden kunnen zien dat je de informatie goed verwerkt hebt en dat het juist is. Haal wensen op op locatie, maak daar een klankbord van en leg die weer aan de belanghebbenden voor. Zijn we juist en volledig? Schep geen hoge verwachtingen. Maak daarnaast geen afspraken die je niet na kan komen en als je dat toch doet, communiceer dat dan duidelijk naar de betrokkenen.	
Rijnstate, <i>gesprek met gemeentelijk projectleider d.d. 8 september 2021</i>	Rijnstate	Initiatiefnemer heeft twee grote bijeenkomsten (voor inwoners en ondernemers) georganiseerd met als doel iedereen mee te nemen in het proces. Je moet mensen geleidelijk meenemen, al voor het voorontwerp. Zorgen (zoals over parkeren) zijn geadresseerd door bijvoorbeeld modellen te maken. Er wordt positief teruggekeken naar de ervaringen rondom interactie, omdat men met elkaar in gesprek kwam, mensen zorgen konden uiten, en de input uit die gesprekken zijn meegenomen in het uiteindelijke plan.	Wees open, eerlijk en transparant. Klinkt als een doodoener, maar is wel waar het op staat. Hou ingewikkelde gevoeligheden niet voor je. Leg alles open en geef ook aan wat jouw belang is, en het belang van de omwonenden. Dan kan je samen kijken waar je elkaar kan vinden. Leg geen kant-en-klare plannen neer, maar neem omwonenden mee in het proces, waarbij ze ook nog echt het gevoel hebben nog te kunnen bijsturen. Je moet met elkaar in overleg.

Gemeente is initiatiefnemer: test Think! Participatie Tool

Praktijkvoorbeeld	Initiatiefnemer	Doel/ resultaat van het gesprek	Verwerken beleid/ tip voor de uitvoering
Herstructurering Mozartstraat, <i>gesprek met projectleider civiel d.d. 20 mei 2021</i>	Gemeente Overbetuwe/	Think! Participatie Tool is werkbaar, gesprek erover nog belangrijker	Participatie kost tijd en de uitkomst of aanpak is altijd maatwerk. Aan de voorkant dus echt voldoende tijd voor nemen.
Woonwagenlocatie, <i>evaluatiegesprek met betrokken collega's en portefeuillehouder, d.d. 30 juni 2021</i>	Gemeente Overbetuwe	Testen Think! Participatie Tool	Waardvol om de tool te doorlopen met wethouder. Lopen aan tegen mate van participatie. Raad vraagt bv Co-creatie, maar is dat wel helemaal mogelijk? Goed om over dit soort vraagstukken de discussie te kunnen voeren.
Project lage inkomens/ schuldhulpverlening, <i>gesprek met enkele betrokken collega's uit sociaal domein d.d. 7 juni 2021</i>	Gemeente Overbetuwe	Zoeken naar juiste insteek: wil je participatie over je beleid (beleidsinput) of input voor de uitvoering (het hoe)? Door de opgave bij stap 1 heel concreet te maken voorkom je dat je bij elke stap de juiste insteek moet bedenken.	Als gemeente initiatiefnemer is – zet dan ook de vervolgstappen van de Think-methode in: kijk ook naar Think Tools en het voorbeeld participatieplan.

Overig: initiatiefnemer niet eenduidig

Praktijkvoorbeeld	Initiatiefnemer	Doel/ resultaat van het gesprek	Verwerken beleid/ tip voor de uitvoering
Hart van Driel, <i>gesprek met betrokken collega's en portefeuillehouder, d.d. 14 juni 2021</i>	Discussiepunt: In de gewenste situatie is het dorp initiatiefnemer. Door voorgeschiedenis en aanloop is het niet zo zwart-wit. Kijk je naar participatie dan hebben we toch gekozen voor het dorp als initiatiefnemer.	Testen Think! Participatie tool Als je kiest voor (in dit geval) het dorp als initiatiefnemer wordt het invullen van de tool lastig als je er geen initiatiefnemer bij hebt... nu waren we steeds in verwarring. Meerwaarde was het gesprek dat we er over konden voeren en onze rol als gemeente daardoor helderder werd.	Als je al weet dat de initiatiefnemer niet de gemeente is, vul dan de Think! Tool in samen met initiatiefnemer.

Project Driel Zuid-Oost, <i>gesprek met de gemeentelijke projectleiders en medewerker communicatie d.d. 6 juli 2021</i>	Projectontwikkelaar + gemeente	Testen Think! Participatie Tool: helpt het ons om scherper te krijgen hoe we hier zelf in staan? ThinkTool doorlopen. Uitslag tool is input voor participatieplan --> daar heeft project team nog hulp bij nodig. Ism communicatie ontwikkelen format voor participatieplan.	Ook hier is het een combinatie van gemeente en projectontwikkelaar. De vraag 'wie is verantwoordelijk voor participatie' is in theorie helder, maar de praktijk niet altijd zo makkelijk.
--	---------------------------------------	--	--